

1 Drzewiaste struktury danych

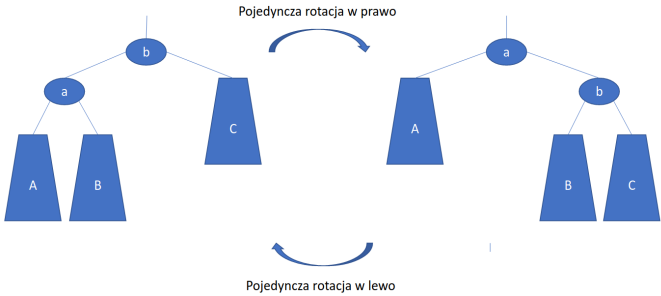
1.1 BST

- Drzewa wyszukiwań binarnych (drzewa BST – Binary Search Trees) - drzewa binarne, w których elementy rozmieszczone są w porządku symetrycznym.
- Właściwości BST:

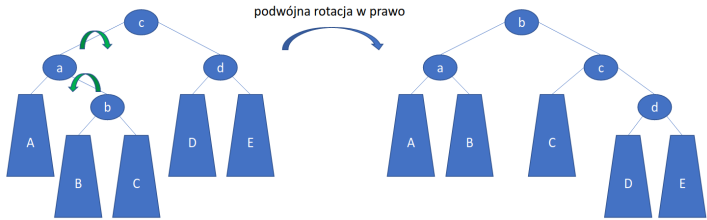
	Drzewa binarne		Drzewa wyszukiwań binarnych	
	Wartość pesymistyczna	Wartość oczekiwana (każde drzewo jednako prawdopodobne)	Wartość pesymistyczna	Wartość oczekiwana (drzewo powstaje poprzez wstawienie elementów losowej permutacji do początkowo pustego drzewa)
Długość ścieżki wewnętrznej	$n(n-1)/2$	$n\sqrt{\pi n} - 3n + O(\sqrt{n})$	$n(n-1)/2$	$1,386n \log n - 2,846n$
Wysokość drzewa	$n-1$	$2\sqrt{\pi n} + O(\frac{1}{n^{3/4}})$	$n-1$	$4,311 \log n + o(\log n)$

1.2 AVL

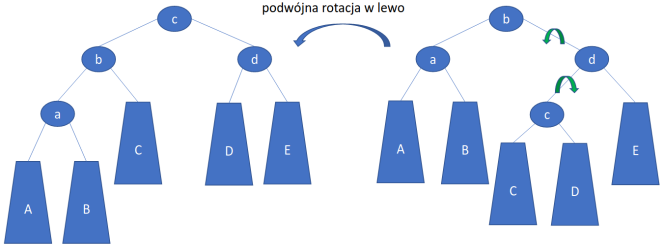
- AVL-drzewo – drzewo wyszukiwań binarnych, w którym dla każdego węzła wysokości jego poddrzew różnią się co najwyżej o 1
- Złożoność operacji to $\log n$ gdzie n to wielkość drzewa.
- Atrybuty węzłów drzewa z wykładu:
Key(v) – klucz
Left(v), Right(v), Parent(v) – wskaźniki odpowiednio do lewego i prawego dziecka oraz rodzica
Bf(v) – wskaźnik zrównoważenia (ang. balance factor) równy $h(T(Left(v))) - h(T(right(v))) \in -1, 0, 1$
- Przyjmujemy, że węzeł zewnętrzny ma wysokość -1.
- Rotacje zachowują porządek symetryczny w BST, numerację infiksową (inorder) węzłów drzewa binarnego!
- Pojedyncza rotacja w prawo i lewo:

- Podwójna rotacja w prawo:

- Podwójna w lewo:

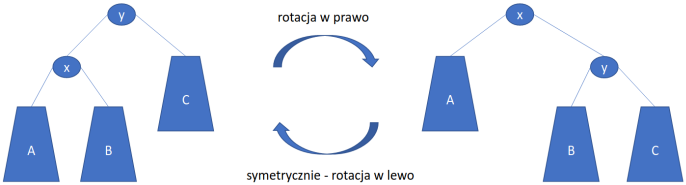

- Schemat wstawiania elementu gdy urosło lewe poddrzewo(symetrycznie dla prawego):
Bf v = -1 ⇒ Bf v = 0; STOP
Bf v = 0 ⇒ Bf v = 1; ↑ (poprawiaj w górę)
Bf v = 1 ⇒ rotacja
- Schemat usuwania elementu gdy zmalało lewe poddrzewo(symetrycznie dla prawego):
Bf v = -1 ⇒ rotacja
Bf v = 0 ⇒ Bf v = -1; STOP
Bf v = 1 ⇒ Bf v = 0; ↑ (poprawiaj w górę)
- Wzbogacenia AVL przedstawione na wykładzie:
OnLeft(v) – liczba węzłów w lewym poddrzewie v
Max(v) – maksimum z elementów w poddrzewie o korzeniu v
- Rotacje w drzewie zachowują kolejność infiksową(inorder)

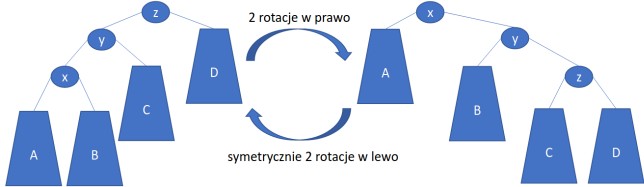
1.3 Splay

- Operacje na drzewach splay są w czasie zamortyzowanym logarytmicznym
- Podczas każdej operacji na drzewie splay wierzchołek, na którym wykonujemy operację, staje się korzeniem.
- Local Splay:

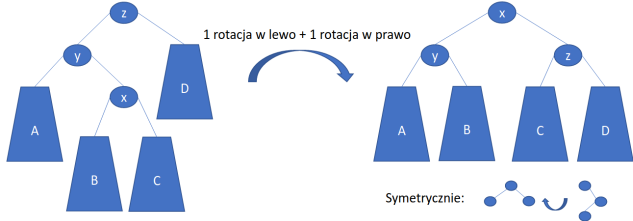
Przypadek 1: rodzic węzła x jest korzeniem drzewa
B.o. utożsamiamy klucze z węzłami

Przypadek 2a: rodzicem x nie jest korzeń
x jest lewym dzieckiem rodzica, który jest lewym dzieckiem swojego rodzica lub
x jest prawym dzieckiem rodzica, który jest prawym dzieckiem swojego rodzica

Przypadek 2b: rodzicem x nie jest korzeń drzewa
x jest prawym dzieckiem swojego rodzica, który jest lewym dzieckiem swojego rodzica
x jest lewym dzieckiem swojego rodzica, który jest prawym dzieckiem swojego rodzica

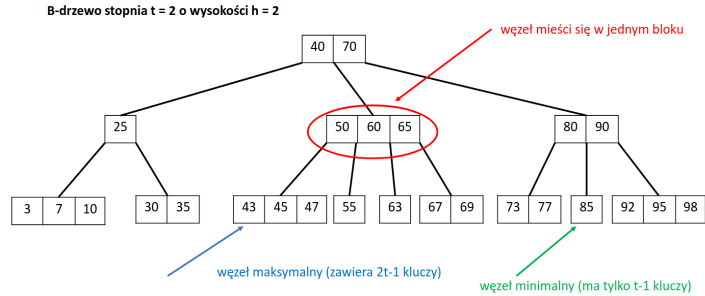
- Istnieje operacja split która dzieli drzewo na dwa poddrzewa według wierzchołka v. (lewe drzewo ma klucze mniejsze a prawe większe niż klucz v)

1.4 Drzewa B

- Niech t będzie liczbą całkowitą większą od 1.
- B-drzewem (minimalnego) stopnia t nazywamy drzewo z korzeniem spełniające poniższe warunki:
  - Każdy węzeł x ma następujące atrybuty:
    - a) m – liczba kluczy aktualnie pamiętanych w x
    - b) m kluczy Key1, Key2, ..., Keym uporządkowanych rosnąco (załóżmy ponadto, że mamy wirtualnych strażników Key0 = -∞ oraz Keym+1 = +∞)
    - c) Leaf – atrybut logiczny przyjmujący wartość TRUE w/w, gdy x jest liściem
  - Każdy węzeł wewnętrzny x zawiera m+1 wskaźników P1, P2, ..., Pm+1 do swoich dzieci w drzewie. Dla liści wartością tych wskaźników jest NULL.
  - Każdy klucz K w poddrzewie wskazywanym przez Pi spełnia warunek Keyi-1 < K < Keyi.
  - Wszystkie liście leżą na tej samej głębokości równej wysokości drzewa h.
  - Każdy węzeł różny od korzenia całego drzewa musi zawierać co najmniej t-1 i co najwyżej 2t-1 kluczy (odpowiednio, co najmniej t i co najwyżej 2t wskaźników do dzieci, o wartościach NULL, jeśli jest to jednocześnie liść).
  - W niepustym drzewie korzeń musi zawierać, co najmniej 1 i co najwyżej 2t-1 kluczy (odpowiednio co najmniej 2 i co najwyżej 2t wskaźników do dzieci - o wartościach NULL, jeśli jest to jednocześnie liść).
- Złożoności

n-węzłowe B-drzewo stopnia t		
	# odwołań do pamięci zewnętrznej	# operacji w pamięci wewnętrznej
Search	$O(\log_t n)$	$O(t \log_t n)$
Insert	$O(\log_t n)$	$O(t \log_t n)$
Delete	$O(\log_t n)$	$O(t \log_t n)$

- B-drzewo o (minimalnym) stopniu $t = 2$ nazywamy 2-3-4-drzewem (każdy węzeł, nie liść, ma 2 lub 3 lub 4 dzieci)
- Korzeń poddrzewa do którego wchodzimy, różny od korzenia, nigdy nie jest minimalny!
- Korzeń poddrzewa do którego wchodzimy nigdy nie jest maksymalny!
- Wysokość drzewa: $h \leq \log_t(\frac{n+1}{2})$
- Przykład drzewa

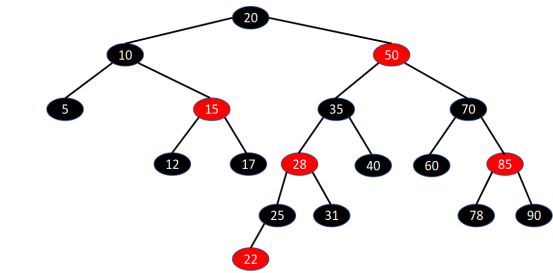

1.5 Drzewa Czerwono Czarne

- Drzewo czerwono-czarne – drzewo BST, w którym każdy węzeł jest pokolorowany na czerwono lub czarno zgodnie z następującymi regułami:
  1. korzeń drzewa jest czarny
  2. każdy czerwony węzeł ma czarnego rodzica
  3. każdy węzeł zewnętrzny (NULL) jest czarny
  4. każda ścieżka (elementarna) z ustalonego węzła do węzła zewnętrznego w jego poddrzewie zawiera tyle samo węzłów czarnych

- Wysokość drzewa wynosi $h \leq 2 \log_2(\frac{n+1}{2})$
- Slajdy

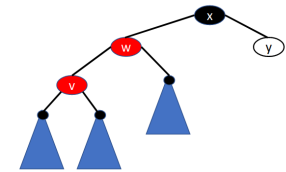
Drzewo czerwono-czarne

Wstawianie do drzewa czerwono-czarnego

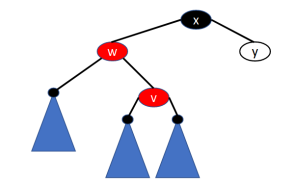
Nowy klucz zostaje umieszczony w nowym węźle v, który zastępuje węzeł zewnętrzny. Węzeł otrzymuje kolor czerwony.

- jeśli v jest korzeniem drzewa zmieniamy mu kolor na czarny
- jeśli rodzic P(v) węzeł v jest czarny, nic nie trzeba więcej robić
- jeśli rodzic P(v) jest czerwony, zaburzona została własność 2, drzew czerwono-czarnego

- y jest czerwony: w i y kolorujemy na czarno; jeśli x nie jest korzeniem, kolorujemy x na czerwono i poprawiamy kolorowanie rekurencyjnie w górę drzewa
- y jest czarny: pojedyncza rotacja w prawo (x zostaje prawym dzieckiem w); v otrzymuje kolor czarny; jeśli w jest korzeniem kolorujemy w na czarno, w przeciwnym razie poprawiamy kolorowanie rekurencyjnie w górę drzewa poczynając od w

Wstawianie do drzewa czerwono-czarnego, c.d.

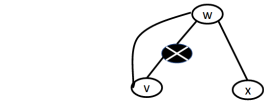
- y jest czerwony: w i y kolorujemy na czarno; jeśli x nie jest korzeniem, kolorujemy x na czerwono i poprawiamy kolorowanie rekurencyjnie w górę drzewa
- y jest czarny: podwójna rotacja w prawo (x zostaje prawym dzieckiem v, w – lewym dzieckiem v); w otrzymuje kolor czarny; jeśli v jest korzeniem kolorujemy v na czarno, w przeciwnym razie poprawiamy kolorowanie rekurencyjnie w górę drzewa poczynając od v

Symetrycznie postępujemy, gdy dwa czerwone węzły są w prawym poddrzewie x.

koszt Insert do drzewa czerwono-czarnego – $O(\log n)$

Usuwanie z drzewa czerwono-czarnego

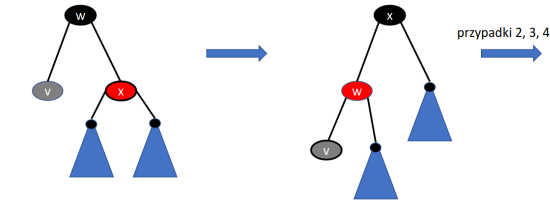
- usuwanie sprowadza się do usunięcia węzła z co najwyżej jednym dzieckiem
- węzeł czerwony zawsze można usunąć
- jeżeli usuwany węzeł jest korzeniem (w = NULL), kolorujemy v na czarno
- problem stanowi usuwany węzeł czarny, gdy w jest różny od NULL

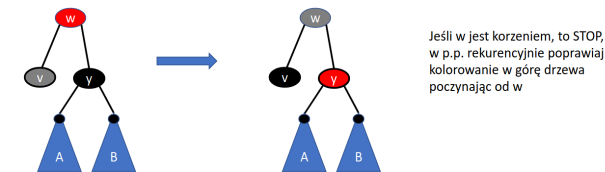
v jest czerwony – kolorujemy v na czarno, STOP
v jest czarny – patrzymy na konfigurację w poddrzewie o korzeniu x; uwaga – v może być równy NULL (węzeł zewnętrzny)

kolor szary oznacza, że rzeczywisty kolor jest czarny, ale na ścieżce do węzła zewnętrznego brakuje 1 węzła czarnego

Przypadek 1 – x jest czerwony

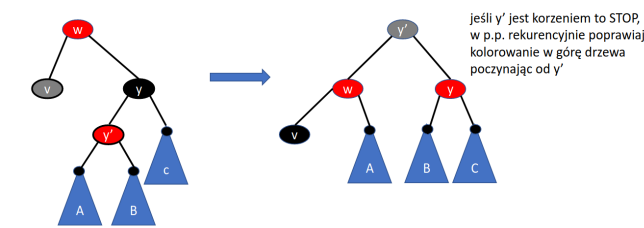

Przypadek 2 – oboje dzieci czarnego sąsiada y są czarne

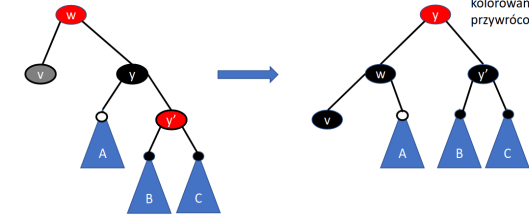

Jeśli v jest korzeniem, to STOP, w p.p. rekurencyjnie poprawiamy kolorowanie w górę drzewa poczynając od w

Przypadek 3 – lewe dziecko czarnego sąsiada y jest czerwone, a prawe czarne

Przypadek 4 – prawe dziecko czarnego sąsiada y jest czerwone, a kolor lewego może być dowolny

Symetrycznie postępujemy, gdy węzeł v jest w prawym poddrzewie w.

koszt Delete z drzewa czerwono-czarnego – $O(\log n)$

2 Algorytmy grafowe

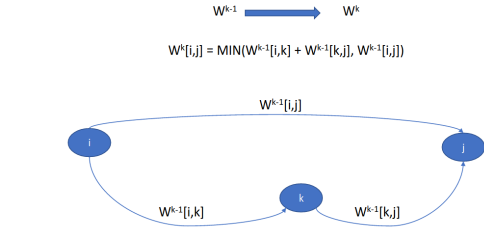
2.1 Algorytm Floyda-Warshalla

- Problem najbliższych ścieżek pomiędzy wszystkimi parami wierzchołków
- Idea:

Idea:

$W^k[i,j]$ = waga najbliższej ścieżki z i do j, na której każdy wewnętrzny wierzchołek (poza i oraz j) jest nie większy od k

Zauważmy, że $W^0[i,j] = A[i,j]$.

2.2 Spójne składowe

- Czas $O(n+m)$ gdzie n to liczba wierzchołków a m liczba krawędzi.

- Dane

$G=(V,E)$ – graf n-wierzchołkowy

Wynik

funkcja $C: V \rightarrow V$ taka, że $C[u] = C[v]$ wtedy i tylko wtedy, gdy u i v są w tej samej spójnej składowej

2.3 Najkrótsze ścieżki

- Czas $O(n+m)$ gdzie n to liczba wierzchołków a m liczba krawędzi.

- Dane

$G=(V,E)$ - graf spójny, $n=|V|$

s – wyróżniony wierzchołek w G

Wynik

$D[1..n]$ – tablica, w której $D[u]$ to długość najkrótszej ścieżki z wierzchołka s do wierzchołka u mierzona liczbą krawędzi

Metoda

przeszukiwanie grafu, w którym zbiór S implementujemy jako kolejkę FIFO (First In First Out) jest to tzw. przeszukiwanie wszerz (ang. BFS – Breadth First Search)

2.4 Przeszukiwanie wglęb

- Własności

- krawędź niedrzewowa łączy zawsze potomka z przodkiem w w drzewie przeszukiwania w głąb

- numer dfs wierzchołka jest zawsze większy od numeru dfs jego właściwego przodka

2.5 Dwuspójne

- Wierzchołek v w grafie G nazywamy rozdzielającym (punktem artykulacji), jeśli jego usunięcie z G (wraz z incydentnymi z nim krawędziami) zwiększa liczbę spójnych składowych w G.

- mostem w grafie G nazywamy krawędź, której usunięcie zwiększa liczbę spójnych składowych grafu.

- spójny graf G jest grafem dwuspójnym wierzchołkowo (krawędziowo), jeśli nie zawiera wierzchołków rozdzielających (mostów)

- Dwuspójną składową grafu G nazywamy każdy jego maksymalny dwuspójny podgraf (z maksymalną możliwą liczbą wierzchołków i krawędzi).

- Istnieje algorytm znajdowania liczby dwuspójnych w grafie w czasie $O(n+m)$ za pomocą funkcji low

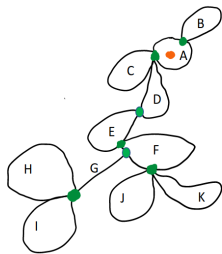
- Struktura dwuspójnych składowych

Struktura dwuspójnych składowych

- przypomina drzewo
- **czerwona kropka, to korzeń drzewa przeszukiwania w głąb**
- **zielone kropki to wierzchołki rozdziałające**
- składowe B, C, H, I, J, K to „liście”

Ważne spostrzeżenie:

- podczas przeszukiwania w głąb, jeśli wejdziemy do liścia-dwuspójnej składowej, to przed jego opuszczeniem „przejrzane” zostaną wszystkie krawędzie tej dwuspójnej składowej
- pierwszą krawędzią przeglądana jest zawsze krawędź drzewowa, którą wchodzimy z wierzchołka rozdziałającego w głąb tej składowej
- jeśli odkładamy krawędzie grafu na stos w kolejności ich przeglądania (krawędź nie drzewowa jest najpierw odkrywana w potomku jej drugiego końca), to po odkryciu wierzchołka rozdziałającego dla liścia w chwili wychodzenia z odpowiadającej jej dwuspójnej składowej, wszystkie krawędzie tej dwuspójnej składowej znajdują się na stosie, a najgłębiej jest położona krawędź drzewowa prowadząca w głąb składowej z wierzchołka rozdziałającego

- Istnieje algorytm znajdowania dwuspójnych składowych w czasie $O(m)$

3 Kolorowanie

- Kolorowaniem (wierzchołkowym) grafu nieskierowanego nazywamy takie przypisanie kolorów wierzchołkom grafu, że żadne dwa sąsiednie wierzchołki nie mają przypisanych tych samych kolorów.
- Jeżeli istnieje kolorowanie grafu G z użyciem k kolorów, to mówimy że G jest k -kolorowalny.
- Minimalną liczbę kolorów, którymi można pokolorować graf G nazywamy jego liczbą chromaticzną i oznaczamy przez $\chi(G)$
- Przez $\Delta(G)$ oznaczamy maksymalny stopień wierzchołka w grafie G (stopień wierzchołka to liczba jego sąsiadów w tym grafie)
- Oczywiście: $\chi(G) \leq \Delta(G) + 1$.

3.1 Brooks

- Każdy graf G różny od cyklu nieparzystej długości i grafu pełnego można pokolorować $\Delta(G)$ kolorami.
- Graf jest k -kolorowalny wtedy i tylko wtedy, gdy każda jego dwuspójna składowa jest k -kolorowalna.
- Algorytm kolorowania Brooksa+ działa w czasie $O(n+m)$
- Slajd:

Kolorowanie Brooks'a+

Dane

$G=(V,E)$ – dwuspójny graf G o co najmniej 4 wierzchołkach

$a, b, c \in V$ – trzy wierzchołki takie, że a, b nie są połączone krawędzią, natomiast c jest sąsiadem zarówno a , jak i b (odległość pomiędzy a i b w grafie G wynosi 2) oraz $G \setminus \{a,b\}$ jest spójny

Wynik

$Color[1..n]$ – tablica kolorów wierzchołków taka, że $1 \leq Color[i] \leq \Delta(G)$ oraz $Color[i] \neq Color[j]$, jeśli tylko $i-j \in E$

Idea

- kolorujemy wierzchołki a i b kolorem 1
- przeglądamy w głąb graf $G \setminus \{a,b\}$ poczynając od c i numerujemy wierzchołki w kolejności odwiedzania
- kolorujemy wierzchołki w kolejności od największego do najmniejszego numeru, kolorując każdy wierzchołek najmniejszym kolorem, który nie został jeszcze użyty do pokolorowania jego sąsiadów w całym grafie G